

Buddhistmisjonens misjonssyn – åpenhetens muligheter og farer

DAGFINN SOLHEIM

Buddhistmisjonen har hatt en teologisk gjennomtenkning for å drøfte målsetting og profil. Dokumentet er greitt oppbygd med et historisk tilbakeblikk, presentasjon av dagens holdninger og strategiskisse, samt visjoner framover. I presentasjonen er det også en kritikk eller videreføring av den dialogform Reichelt stod for.

Buddhistmisjonens historiske arv

En misjonær kan forstå Reichelts «fortvilede opplevelse av mislykket kommunikasjon mellom to verdener uten kontaktpunkter». Viljen til reell kommunikasjon er viktig. Derfor gjelder det å kjenne mottageren, hans kultur og ikke minst religion. Kristendommen må også tilpasse seg det miljø den skal leve i, uten gå på akkord med sannheten. «Buddhistmisjonen har alltid stått for et forpliktende og åpent møte med andre religioner.» Forpliktelsen på Bibelens budskap er viktig. Når det gjelder åpenheten slik vi fant den hos Reichelt var den omdiskutert.

Det er riktig at Buddhistmisjonens syn på andre religioner ikke var spesielt originalt i den internasjonale misjonsdebatten i begynnelsen av vårt århundre. Spørsmålet var sentralt på det Internasjonale misjonsrådet sine møter både i Jerusalem (1928) og i Madras (1938).

Men det er ikke riktig at det bare var i norsk sammenheng en så dette synet som provoserende og «farlig». Til Jerusalem-konferansen var det levert inn arbeider om kristendommen og religionene. «Mange europeiske delegater var bekymret over tegn til synkretisme.»¹ I 1932 kom The Laymens Foreign Missions omstridte skriv, *Inquiry: Rethinking Missions*. Etter dette skulle ikke omvendelse lenger være målet for misjonsarbeidet, men «den ene vil stimulere den andre mot det felles mål, enhet i den fulle religiøse sannhet».²

Den ledende figuren blant de evangelikale var Henrik Kraemer. Til møtet i Madras hadde han kommet med boken *The Christian Message in a non-Christian World*. Her vil en finne avgjørende forskjeller fra Reichelts syn i forholdet til den alminnelige åpenbaring, den naturlige teologi og i synet på kontaktpunkt. Kraemer går imot både Barth og Brunner og sier at «i det gjennomtrengende lys fra åpenbaringen i Kristus avdekkes realiteten i menneskets religiøse liv, slik som det er reflektert i de forskjellige religioner som «likheter» og kontaktpunkter, som ulikheter. Dette er slik, fordi alt religiøst liv er villedet.»³

Kraemer går også inn på Reichelts syn i den samme boken. I det første møtet med buddhismen er det viktig å tolke kristendommen for dem i levende sammenheng med grunnleggende tanker i deres egen religion. «Men å framstille det dypeste i kristendommen som en mere fullkommen og mere fullstendig utgave av kjernen i mahayanismen, det er sikkert feilaktig.»⁴

I et brev til Vågen sier Kraemer om forholdet til Reichelt og hans teorier om forholdet mellom kristendommen og de ikke-kristne religioner: «Når det gjelder disse teorier, trur jeg han og jeg alltid vil være uenige, for han heller til en Logos-teori, men jeg – som du veit – nærmer meg emnet fra en heilt annen kant og er ikke enig med Reichelt m.h.t. dette punkt.»⁵

Buddhistmisjonens religionsteologi: Kristussentrert og Kristus-åpen

Her ser vi at to ting blir understreket. Det ene er «ønsker om å formidle troen på Kristus», både i vitnesbyrd og dialog. Det blir understreket at Buddhistmisjonen ser det som en oppgave «å proklamere Kristus-hendelsen til omvendelse, dåp og nytt liv.» Likeså fastholdes det utvetydig at «kirken er det sted Gud, gjennom ord og sakrament, gir seg tilkjenne . . .». Dette er klare ord om misjonens målsetting. Men kirke-dannelse har vel ikke vært sterkt prioritert i Buddhistmisjonen. Kanskje en her sporer tegn til en forandring?

Den andre siden som understrekes her er at «Kristustro ikke stenges inne i et lukket rom». Kristi nærvær er ikke begrenset til kirkens nærvær og dens forkynnelse. Reichelt leter etter likheter, gudsbilder og guds-begrep i de andre religionene. Man leter altså etter vegvisere og tilknytningspunkter. Men ofte er det tilsynelatende likheter som gjør formidlingen av budskapet vanskelig. Vi vil også understreke viktigheten av grundig innsikt i menneskets religion, men mest for å kunne forkynne det åpenbarte Guds ord som står i motsetning til menneske-tanker om Gud.

Men vi må også her ta med at Buddhistmisjonen ikke identifiserer seg med en altomfattende universalitet som utvisker grensene mellom religionene. Avsnittet om det demoniske og gudfientlige i andre religioner er nødvendig og viktig.

Misjon og dialog

Det er riktig at dialog som kommunikasjonsmiddel er viktig, også i konservativ og evangelikal sammenheng. En lyttende holdning og innlevelse i andre menneskers livssyn og verdier er viktig. Det er også viktig at dette blir en livsform. Overlegne holdninger fordi en kommer fra et bestemt samfunnslag eller fra vesterlandsk kultur som har en viss kristen påvirkning, må være bannlyst. Men det en savner i dette avsnittet er en frimodig tillit til Guds åpenbarte ord. Vi kan aldri sette sannheten, Guds åpenbarte ord, på linje med menneskets religiøse tanker om Gud, tilværet osv.

Vi kan være enige i kritikken av Reichelt's «misjonerende dialog» eller «apologetiske dialog» i relasjon til grunnlaget han bygget på: en evolusjonistisk tankegang om religionene – der kristendommen er endepunktet.

Men hensikten med dialogen må nettopp være omvendelse. I hele vår eksistens vil nok troen prøves – i møte med annen tro og med vantroen. I dette møtet vil en oppdage at uttrykket vi legger så stor vekt på: «det står i Bibelen» ikke gjør særlig inntrykk. En møter folk som er overbevist om sine «sannheter». Her kan nettopp vitnesbyrd om egne erfaringer og egen tro være av betydning.

Men vi tror ikke «kommende dialog» eller «åpent møte», slik det er beskrevet, er vegen. Det blir sagt at «snarere enn en proklamasjon av noe totalt ukjent vil det kanskje bety at man forsøker å oppdage den Gudrelasjon som allerede er der, . . .» Det er nettopp proklamasjonen eller vitnesbyrdet ut fra Guds ord som kan overbevise ved Den Hellige Ånd. Dette kommer som regel på tvers av de rådende forestillinger, både om Gud og om mennesket m.v. Men selvsagt må en i form og framstilling beflitte seg på at en blir rett forstått.

Vi savner noe om Underet som skjer når et menneske får *erfare* frelsen, sammen med bruddet dette innebærer med alle andre religiøse og menneskelige forestillinger om Gud.

Misjon og visjon

Vi merker oss at igjen blir det sagt at det alltid for Buddhistmisjonen vil være en legitim misjonsoppgave å proklamere Kristushendelsen til omvendelse, dåp og nytt liv. Til misjonens arbeid hører naturlig religionsstudier og respektfull kontakt på tvers av religionstradisjoner. På dette området har Buddhistmisjonen gjort et arbeid som andre misjoner kan dra nytte av. Få har gått i dybden som Buddhistmisjonen her. Interessant er også det som ble sagt i første avsnitt om arbeidet med nyreligiøse bevegelser og blant Vestens unge i Asia. Begge disse er viktige arbeidsfelt. Jeg vil understreke arbeidet blant de hundretusener av unge fra Vesten i Asia. Det er vel heller få som har fokusert på og gått inn i dette arbeidet.

En hovedinnvending mot det som blir framstilt i denne gjennomtenkningen vil være i forhold til behandlingen av «Kristus sitt skjulte nærvær i verden til alle tider». Det synes som det er tatt lite hensyn til syndefallet med dets følger og Bibelens advarsler mot Baals-dyrkelse og alle andre religioner. Selv om dette er nevnt, synes det å få lite konsekvenser for dialogen. Formidlingen av evangeliet kan lett bli noe vi skal makte, men i realiteten er vi her helt avhengige av Guds ord og Guds ånd, og «kirkens ramme» vil være helt avgjørende i formidlingen. Vi tenker ikke på kirkerommet i snever forstand, men evangeliet må formidles ved mennesker som har opplevd frelsen i Kristus. Disse blir Kristus-vitner som roper ut evangeliet. Vi ville også sterkere understreke at det kristne livet normalt må leves i et kristent fellesskap. Derfor ser vi kirkedannelse og kirkeplanting som vesentlig for misjonsstrategien.

NOTER

1. Bassham: *Mission Theology*. William Carey 1979:22.
2. *Inquiry*, red. W. E. Hocking 1932:44.
3. Henrik Kraemer: *The Christian Message . . .* 1977 utg. s. 131f, sml. Tormod Vågen: *Når Øst og Vest møtes*, Oslo 1939:67.
4. Kraemer 1977:401ff.
5. Vågen: *Når Øst og Vest møtes*, 1939:122.

Dagfinn Solheim, f. 1943, cand. theol. MF 1971, dr. of missiology 1978. Misjonær i Japan (NLM) 1972–1987, leder China Inst. 1987–, undervisningsinspektør Fjellhaug Misjonsskole 1991–.

The understanding of mission in the Mission to Buddhists: the potentials and dangers of openness

Response to the policy statement of the Mission to Buddhists.